

БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Булган аймгийн Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БУА-2020/10/НА-СТА-ТТЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn</p> <p>Булган аймаг 2022 он</p>	<p>Булган аймаг дахь төрийн аудитын газрын дарга бөгөөд Тэргүүлэх аудитор: Д.Анхбаяр Утас: 7034-2580 Цахим хаяг: ankhbayard@audit.gov.mn</p> <p>Аудитын менежер: Ж.Энхцоодол Утас: 7034-2716 Цахим хаяг: enkhtsoodolj@audit.gov.mn</p> <p>Аудитор: Г.Цэрэнлхам Утас: 7034-2495 Цахим хаяг: Tserenlkhamg@audit.gov.mn</p>
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан.....	6
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	9
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	12
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	13
4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	15
3. Аудитын тайлан	16
3.1. Ерөнхий зүйл.....	16
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	17
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	17
3.4 Материаллаг байдал	17
3.5 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТАЙЛБАР, ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД.....	17
3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө	17
3.5.2 Авлага.....	18
3.5.6 Бараа материал	18
3.5.7 Үндсэн хөрөнгө.....	19
3.5.8 Өр төлбөр.....	19
3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо.....	20
3.5.10 Орлогын данс.....	20
3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	21
3.7 Шилэн дансны мэдээлэл	22
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга.....	23
3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн	23
3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал	23
3.11 Аудитын гол асуудал	23
3.12 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТААР ШАЛГАСАН НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН АСУУДАЛ	23
3.13 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд	24
4. Аудитын илрүүлэлт	24
4.1 Залруулсан алдаа.....	24
4.2 Төлбөрийн акт	24
4.3 Албан шаардлага.....	24
4.4 Зөвлөмж	24
5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	25

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
АО	Ажил олгогч
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
НА	Нийцлийн аудит
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
БУА	Булган аймаг
ТӨҮГ	Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар
ОНӨААТҮГ	Орон нутгийн өмчит аж ажуйн тооцоот үйлдвэрийн газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал

1. Аудитын гэрчилгээ

БУЛГАН АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Анхдагчдын өргөн чөлөө 1-120,
Жаргалант баг, Булган сум, Булган аймаг, 63082
Утас/Факс: 7034-3259
E-mail: bulgan@audit.gov.mn

2022.09.25 № 286
танай _____ ны № _____ т

ХУТАГ-ӨНДӨР СУМЫН ЗАСАГ
ДАРГА П.ЛХАГВА-ОЧИР ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийлэл, зөрчлүүд нь санхүүгийн тайланд материаллаг бөгөөд өргөн тархаагүй байна. Үүнд:

- Сум хөгжүүлэх сангийн 138,190,242.00 төгрөгийн гүйлгээг бүртгэхдээ цаг хугацааны дарааллаар зээлдэгчийн хүү, алданги, авлагыг тухай бүр нь бүртгэхгүй нийт дүнгээр нь дансны бичилт хийж бүртгэсэн байна.
- Орон нутгийн хөгжлийн сангаар хийгдэх төсөл арга хэмжээг сумын ИТХ-аар баталсан боловч, төсөл арга хэмжээн дотор хөтөлбөр гэсэн нэршлээр задаргаагүй батлуулж сумын Засаг даргын захирамжаар зарцуулсан, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн 76,105,295.00 төгрөгийн гүйлгээг бүртгэхдээ цаг хугацааны дараалал болон арга хэмжээг санхүүжүүлсэн ажил гүйлгээ бүрээр журналд бүртгэхгүй бөөн дүнгээр нь дансны бичилт хийж бүртгэсэн.

Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 дэх заалт, санхүүгийн тайлангийн аудитын иж бүрэн байх, нийцсэн бөгөөд зохистой, үнэн зөв, ангилал, толилуулга батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

D:/bichighereg/2022A4toot

006020353

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Д.АНХБАЯР

2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	971,229.87	1,458,297.39
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	276,726.24	570,889.16
31100	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	1,831.98	-
31110	Төгрөг	1,831.98	-
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	274,894.26	570,889.16
31210	Төгрөг	274,894.26	570,889.16
31211	Төрийн сангийн харилцах	250,026.42	542,027.42
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	24,867.85	24,295.08
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	-	4,566.66
33	АВЛАГА	317,538.75	427,559.36
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	628.00	15,786.00
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	237,630.80
33402	Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/	-	183.47
33500	Бусад авлага	316,910.75	173,959.09
33510	Байгууллагаас авах авлага	51,875.70	39,298.52
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	265,035.05	134,660.57
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	376,964.88	459,848.86
35100	Түүхий эд материал	18,692.19	133,989.45
35110	Тусгай зориулалттай материал	18,692.19	18,143.87
35130	Эм боох материал	-	115,845.58
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	7,258.48	907.71
35400	Хангамжийн материал	351,014.21	323,876.35
35410	Бичиг хэргийн материал	6,871.06	7,567.40
35420	Аж ахуйн материал	111,391.49	109,543.88
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	4,311.40	-
35440	Түлш, шатах тослох материал	11,721.11	12,927.46
35450	Барилгын засварын материал	31,834.46	6,087.06
35460	Хүнсний материал	26,013.74	12,172.41
35470	Бусад хангамжийн материал	158,870.95	175,578.15
35500	Биологийн хөрөнгө	-	1,075.36
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	9,697,408.09	12,177,443.77
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	9,697,408.09	12,177,443.77
39200	Биет хөрөнгө	9,479,239.73	11,921,019.66
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	11,283,234.86	16,045,994.55
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,245,484.29)	(6,053,341.51)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	209,490.00	431,139.43
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(120,975.56)	(151,064.88)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	597,847.52	1,132,310.35
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(220,162.33)	(474,788.63)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	300,285.30	350,770.63
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(111,656.65)	(163,083.34)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	564,774.70	564,774.70
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(43,444.21)	(86,888.41)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	2,393,440.07	407,229.46
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(218,147.20)	(177,856.07)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	2,390.00	2,390.00
39217	Ном	87,647.52	93,433.40

39300	Биет бус хөрөнгө	218,168.36	256,424.11
39301	Програм хангамж	3,665.00	9,500.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(311.04)	(1,456.29)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	214,814.40	248,380.40
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	10,668,637.96	13,635,741.16
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	791.87	16,408.10
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	791.87	16,408.10
41300	Өглөг	791.87	16,408.10
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	1,274.94
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	-	12,609.81
41360	Бусад өглөг	791.87	2,523.35
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	121.74	300.00
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	670.13	634.79
41366	Дансны өглөг /ТӨҮГ/	-	1,588.56
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	10,667,846.09	13,619,333.06
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	10,667,846.09	13,619,333.06
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	6,576,839.02	6,576,839.02
51101	Өмч /төрийн/, /Орон нутгийн өмчит/	-	743,295.18
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,011,880.72	2,756,639.69
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	255,834.35	1,426,798.03
51220	Тайлант үеийн үр дүн	756,046.37	1,329,841.66
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	3,079,126.36	3,542,559.17
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	10,668,637.96	13,635,741.16

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	6,252,597.53	8,705,001.91
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	494,738.64	531,257.31
110	Орлогын албан татвар	93,695.56	103,931.34
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	93,695.56	103,931.34
110002	Үйл ажиллагааны орлого	3,660.44	46,642.20
110003	Хөрөнгийн орлого	38,141.51	42,026.95
110008	Шууд бус орлого	51,893.62	15,262.19
113	Хөрөнгийн албан татвар	6,612.37	159,118.45
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	2,235.37	320.00
113002	Бууны албан татвар	4,377.00	7,368.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	-	151,430.45
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	394,430.71	268,207.52
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	311,267.66	18,921.43
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	8,109.39	9,723.97
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	5,177.00	1,561.82
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,415.27	7,635.63
118010	Ашигт малтмалаас бусад байгалийн баялаг ашиглахад олгох эрхийн зөвшөөрлийн хураамж	290,566.00	-
1181	Газрын төлбөр	11,932.80	14,270.54
118101	Газрын төлбөр	11,932.80	14,270.54
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	71,230.25	235,015.56
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	66,385.12	150,649.07

118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,312.50	1,070.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,532.63	2,833.74
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	-	80,462.75
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	1,588,939.22	2,858,663.17
120	Нийтлэг татварын бус орлого	1,588,939.22	2,858,663.17
120002	Хүүгийн орлого	58,289.19	99,464.29
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	230,340.92	1,501,175.35
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	81,830.82	75,081.97
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	42,300.00	358,627.80
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	106,210.10	1,067,465.59
120010	Борлуулалтын орлого (Цэвэр) /ТӨҮГ/	514,330.08	570,692.60
120011	Борлуулалтын өртөг /ТӨҮГ/	492,940.20	105,642.27
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	1,267,047.09	327,403.01
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	11,872.14	465,570.19
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,168,919.68	5,315,081.43
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,295,657.70	2,857,292.30
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	-	681,884.40
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,295,657.70	2,175,407.90
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	48,454.56	664,952.83
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	3,449.20
131103	ЗГНХ,ЗДНХхөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	33,104.00	28,547.50
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,841.16	574,945.33
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	10,509.40	58,010.80
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,824,807.41	1,764,403.86
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,341,077.60	1,356,312.53
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	84,292.17	17,960.73
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	328,928.30	290,523.90
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	70,509.34	99,606.70
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	-	28,432.44
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	-	28,432.44
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	5,270,341.17	7,090,838.57
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	5,270,341.17	7,002,266.67
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,036,838.28	5,922,386.98
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,019,744.91	2,723,680.80
210101	Үндсэн цалин	1,349,687.69	1,733,132.65
210102	Нэмэгдэл	483,192.36	751,208.65
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	9,432.00
210104	Урамшуулал	154,026.10	196,050.40
210105	Гэрээт ажлын хөлс	32,838.76	33,857.10
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	250,916.69	358,395.06
210201	Тэтгэврийн даатгал	178,348.04	249,777.17

210202	Тэтгэмжийн даатгал	18,137.43	28,788.47
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	14,068.53	21,728.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	4,109.70	5,321.78
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	36,252.98	52,779.64
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	438,966.87	618,533.14
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,238.53	34,494.05
210302	Түлш, халаалт	411,860.17	571,363.49
210303	Цэвэр, бохир ус	5,868.17	12,675.60
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	58,715.58	89,985.27
210401	Бичиг хэрэг	11,094.81	10,776.42
210402	Тээвэр, шатахуун	31,448.70	47,313.64
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,987.83	5,318.09
210404	Ном, хэвлэл	53.00	180.50
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,964.96	12,688.74
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	9,166.28	11,137.31
210408	Бараа материал акталсны зардал	-	2,570.56
2105	Нормативт зардал	102,333.51	691,771.08
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	537.25	557,494.41
210502	Хоол, хүнс	96,460.67	128,256.34
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,335.59	6,020.33
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	17,887.71	26,372.43
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,040.00	-
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	18.00	80.00
210604	Урсгал засвар	16,829.71	26,292.43
2107	Томилолт, зочны зардал	4,821.10	6,624.60
210701	Гадаад албан томилолт	-	1,322.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,821.10	5,302.60
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	97,134.24	611,603.96
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	31,893.15	13,435.43
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	864.00	450.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	63.75	229.35
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	267.00	447.19
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	99.00	166.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	2,199.50
210807	Газрын төлбөр	177.65	358.92
210810	Борлуулалт, маркетингийн зардал /ТӨҮГ/	-	496.14
210811	Ерөнхий ба удирдлагын зардал /ТӨҮГ/	63,111.08	592,893.40
210812	Санхүүгийн зардал /ТӨҮГ/	128.70	-
210813	Бусад зардал /ТӨҮГ/	-	928.02
210814	Орлогын татварын зардал /ТӨҮГ/	529.91	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,046,317.69	795,420.65
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	289,796.66	172,473.69
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,716.63	9,209.74
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	751,804.40	613,737.21
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,233,502.89	1,079,879.69
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	39,890.78	186,006.01
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	52,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	31,493.08	50,593.31
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	5,367.70	30,560.70

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,030.00	52,652.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,099,006.34	839,316.82
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	875,456.40	814,578.20
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	223,375.94	24,700.86
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	174.00	37.76
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	94,605.78	54,556.86
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	94,605.78	54,556.86
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	-	88,571.90
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	-	88,571.90
223001	Хаагдсан данс	-	88,571.90
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	982,256.36	1,614,163.34
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	23,585.34	-
145002	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны олз	23,585.34	-
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	249,795.34	284,321.69
225001	Үндсэн хөрөнгө, бараа материал худалдсаны гарз	79,367.65	115,660.45
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	83,506.62	92,555.94
225012	Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалтай хөрөнгийн зардал	86,921.07	76,105.30
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	756,046.37	1,329,841.66

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	5,409,670.47	6,901,416.66
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	494,738.64	531,257.31
110	Орлогын албан татвар	93,695.56	103,931.34
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	93,695.56	103,931.34
110002	Үйл ажиллагааны орлого	3,660.44	46,642.20
110003	Хөрөнгийн орлого	38,141.51	42,026.95
110008	Шууд бус орлого	51,893.62	15,262.19
113	Хөрөнгийн албан татвар	6,612.37	159,118.45
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	2,235.37	320.00
113002	Бууны албан татвар	4,377.00	7,368.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	-	151,430.45
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	394,430.71	268,207.52
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	311,267.66	18,921.43
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	8,109.39	9,723.97
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	5,177.00	1,561.82
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	7,415.27	7,635.63
118010	Ашигт малтмалаас бусад байгалийн баялаг ашиглахад олгох эрхийн зөвшөөрлийн хураамж	290,566.00	-
1181	Газрын төлбөр	11,932.80	14,270.54
118101	Газрын төлбөр	11,932.80	14,270.54
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	71,230.25	235,015.56
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	66,385.12	150,649.07

118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	2,312.50	1,070.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,532.63	2,833.74
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	-	80,462.75
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	746,012.16	947,692.82
120	Нийтлэг татварын бус орлого	746,012.16	947,692.82
120002	Хүүгийн орлого	58,289.19	99,464.29
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	687,722.97	848,228.53
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	641,876.25	791,206.68
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	45,846.72	51,521.84
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	-	5,500.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,168,919.68	5,422,466.53
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	2,295,657.70	2,855,683.00
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,295,657.70	2,855,683.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	48,454.56	686,096.53
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	-	3,449.20
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	33,104.00	39,691.20
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,841.16	574,945.33
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	10,509.40	68,010.80
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,824,807.41	1,852,254.56
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,341,077.60	1,444,163.23
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	84,292.17	17,960.73
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	328,928.30	290,523.90
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	70,509.34	99,606.70
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	-	28,432.44
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	-	28,432.44
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,986,830.48	6,116,110.23
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,986,830.48	6,116,110.23
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,649,358.45	4,964,809.02
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,177,684.85	2,898,859.34
210101	Үндсэн цалин	1,482,108.59	1,915,522.67
210102	Нэмэгдэл	508,311.39	743,997.17
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	9,432.00
210104	Урамшуулал	154,026.10	196,050.40
210105	Гэрээт ажлын хөлс	33,238.76	33,857.10
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	296,831.79	413,266.52
210201	Тэтгэврийн даатгал	224,263.14	304,506.13
210202	Тэтгэмжийн даатгал	18,137.43	28,981.27
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	14,068.53	21,665.60
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	4,109.70	5,333.88
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	36,252.98	52,779.64
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	494,915.39	616,927.71
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,238.53	34,494.05
210302	Түлш, халаалт	413,855.00	569,247.29

210303	Цэвэр, бохир ус	6,118.17	12,675.60
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	53,703.70	510.78
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	288,889.54	332,185.41
210401	Бичиг хэрэг	6,486.41	8,007.97
210402	Тээвэр, шатахуун	172,926.49	168,638.99
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,457.58	5,466.67
210404	Ном, хэвлэл	236.90	690.85
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	5,863.70	11,824.55
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	5,820.56	9,369.75
210410	Бараа материал худалдан авахад төлсөн /ТӨҮГ/	94,097.90	128,186.62
2105	Нормативт зардал	113,603.69	343,839.19
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	838.65	201,910.45
210502	Хоол, хүнс	106,332.74	134,498.44
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,432.30	7,430.30
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	15,903.87	37,975.90
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	1,040.00	13,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	90.00	80.00
210604	Урсгал засвар	14,773.87	24,895.90
2107	Томилолт, зочны зардал	4,821.10	6,624.60
210702	Дотоод албан томилолт	4,821.10	6,624.60
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	87,677.98	143,099.08
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	38,974.59	14,116.98
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	864.00	450.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	63.75	229.35
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	267.00	497.93
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	99.00	166.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	2,199.50
210807	Газрын төлбөр	177.65	358.92
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	31,845.77	64,102.47
210817	Даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	54.00	-
210818	Бусад мөнгөн зарлага /ТӨҮГ/	15,332.22	60,977.94
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	169,030.24	172,031.28
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	144,255.39	160,017.96
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	24,774.85	12,013.32
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,337,472.03	1,151,301.21
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	86,921.07	76,105.30
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	86,921.07	76,105.30
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	45,795.15	181,322.23
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	-	52,200.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	37,397.45	45,909.53
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	5,367.70	30,560.70
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,030.00	52,652.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	1,110,150.04	839,316.82
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	875,456.40	814,578.20
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	223,375.94	24,700.86
213405	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	11,317.70	37.76
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	94,605.78	54,556.86

213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	94,605.78	54,556.86
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	422,839.99	785,306.43
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	27,095.00	-
140001	Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого	27,095.00	-
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	281,966.68	476,395.41
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	281,966.68	476,395.41
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	281,966.68	476,395.41
223001	Бусад хөрөнгө	182,681.43	110,586.55
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	89,325.25	365,808.86
225101	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн /ТӨҮГ/	9,960.00	-
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	(254,871.68)	(476,395.41)
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	(69,650.00)	(14,748.10)
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	69,650.00	14,748.10
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	69,650.00	14,748.10
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	98,318.31	294,162.92
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	178,407.93	276,726.24
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	276,726.24	570,889.16

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан
2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
1	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	6,576,839.02	3,079,126.36	1,011,880.72	10,667,846.09
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	743,295.18	464,231.29	414,197.44	1,621,723.91
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	7,320,134.20	3,543,357.64	1,426,078.16	12,289,570.00
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-	(78.60)	719.87	641.27
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-	(719.87)	-	(719.87)
6	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	1,329,841.66	1,329,841.66

7	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	7,320,134.20	3,542,559.17	2,756,639.69	13,619,333.06
---	--	---------------------	---------------------	---------------------	----------------------

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт, Хэмнэлт
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	4,745,121.70	4,405,954.33	339,167.37
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,358,657.80	4,163,967.18	194,690.62
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	4,177,408.80	4,006,989.66	170,419.14
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,644,221.30	2,618,596.49	25,624.81
210101	Үндсэн цалин	1,741,377.40	1,739,898.60	1,478.80
210102	Нэмэгдэл	656,134.50	645,946.88	10,187.62
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	9,828.00	9,432.00	396.00
210104	Урамшуулал	193,359.80	189,461.91	3,897.89
210105	Гэрээт ажлын хөлс	43,521.60	33,857.10	9,664.50
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	352,205.10	339,822.07	12,383.03
210201	Тэтгэврийн даатгал	247,621.00	236,724.30	10,896.70
210202	Тэтгэмжийн даатгал	26,077.70	25,992.42	85.28
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	20,985.10	20,952.60	32.50
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	5,229.30	5,155.63	73.67
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	52,292.00	50,997.13	1,294.87
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	618,298.00	616,416.93	1,881.07
210301	Гэрэл, цахилгаан	35,751.90	34,494.05	1,257.86
210302	Түлш, халаалт	569,503.90	569,247.29	256.61
210303	Цэвэр, бохир ус	13,042.20	12,675.60	366.60
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	93,559.60	93,212.57	347.03
210401	Бичиг хэрэг	8,213.20	7,950.00	263.21
210402	Тээвэр, шатахуун	40,746.60	40,737.20	9.40
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,737.60	5,478.67	258.93
210404	Ном, хэвлэл	1,070.60	1,165.20	(94.60)
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	8,031.80	8,008.55	23.25
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	29,759.80	29,872.95	(113.15)
2105	Нормативт зардал	193,470.40	154,159.24	39,311.16
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	43,546.00	35,943.40	7,602.60
210502	Хоол, хүнс	140,281.40	110,768.94	29,512.46
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	9,643.00	7,446.90	2,196.10
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	46,124.80	41,569.80	4,555.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	32,000.00	27,445.00	4,555.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	80.00	80.00	-
210604	Урсгал засвар	14,044.80	14,044.80	-
2107	Томилолт, зочны зардал	7,663.30	5,664.60	1,998.70
210702	Дотоод албан томилолт	7,663.30	5,664.60	1,998.70

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	24,930.50	16,471.94	8,458.56
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	19,507.10	12,679.28	6,827.82
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	900.00	450.00	450.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	253.40	229.35	24.05
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	476.40	388.90	87.50
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	166.00	166.00	0.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,206.00	2,199.50	1,006.50
210807	Газрын төлбөр	392.60	358.92	33.68
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	29.00	-	29.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	196,935.80	121,076.02	75,859.79
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	180,934.00	105,078.29	75,855.72
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	16,001.80	15,997.73	4.07
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	181,249.00	156,977.53	24,271.48
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	99,606.70	76,105.30	23,501.41
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	99,606.70	76,105.30	23,501.41
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	81,642.30	80,872.23	770.07
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	46,593.60	45,909.53	684.07
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	30,560.70	30,560.70	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,488.00	4,402.00	86.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	230,306.60	230,306.55	0.05
223001	Бусад хөрөнгө	230,306.60	230,306.55	0.05
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	156,157.30	11,680.60	144,476.70
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	156,157.30	11,680.60	144,476.70
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	4,745,121.70	4,654,520.42	90,601.28
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,855,683.00	2,855,683.00	-
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	2,855,683.00	2,855,683.00	-
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,408,819.90	1,543,769.93	(134,950.03)
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,309,213.20	1,444,163.23	(134,950.03)
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	99,606.70	99,606.70	-
33	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	66,374.00	28,432.44	37,941.56
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	66,374.00	28,432.44	37,941.56
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	414,244.80	226,635.05	187,609.75
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	190,881.20	221,135.05	(30,253.85)
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	223,363.60	5,500.00	217,863.60

6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	1,738	1,728	10
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	9	9	-
610001	Төсвийн байгууллага	9	9	-
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	212	207	5.00
620001	Удирдах ажилтан	24	19	5
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	137	137	-
620003	Үйлчлэх ажилтан	45	45	-
620004	Гэрээт ажилтан	6	6	-
63	СУРАЛЦАГЧДЫН ТОО (ЖИЛИЙН ДУНДЖААР)	1,305	1,305	-
630	ЕРӨНХИЙ БОЛОВСРОЛЫН СУРГУУЛЬД СУРАЛЦАГЧИД	1,015	1,015	-
630001	Төрийн өмчит ЕБС	1,015	1,015	-
631	СУРГУУЛИЙН ӨМНӨХ БОЛОВСРОЛЫН БАЙГУУЛЛАГА	290	290	-
631001	Төрийн өмчит СӨБ байгууллага	290	290	-
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	212	207	5
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	10	10	-
650004	СӨБ болон бага, дунд боловсролын албан хаагч (ТҮБД)	93	93	-
650006	Соёл урлагийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮСУ)	4	4	-
650008	Эрүүл мэндийн салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагч (ТҮЭМ)	29	29	-
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	68	63	5
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	8	8	-

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Тайлант он
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	681,529.86
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	681,529.86
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	581,036.10
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	104,638.78
210102	Нэмэгдэл	98,050.29
210104	Урамшуулал	6,588.49
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	20,322.43
210201	Тэтгэврийн даатгал	14,659.82
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,988.85
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	713.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	178.25
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	1,782.50
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	8,815.40
210401	Бичиг хэрэг	568.98
210402	Тээвэр, шатахуун	4,430.43
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,816.00
2105	Нормативт зардал	189,696.55
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	165,967.05
210502	Хоол, хүнс	23,729.50

2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	66,274.10
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	55,423.00
210604	Урсгал засвар	10,851.10
2107	Томилолт, зочны зардал	960.00
210702	Дотоод албан томилолт	960.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	12,409.03
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	12,300.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	109.03
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	177,919.82
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	177,919.82
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	100,493.76
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	100,450.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	52,200.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	48,250.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	43.76
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	6.00
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	37.76
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	686,096.53
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	686,096.53
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	3,449.20
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,691.20
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	574,945.33
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	68,010.80
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	4,566.66
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	4,566.66

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана” гэж заасны дагуу Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээд, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Төрийн аудитын газрын аудитор Г.Цэрэнлхам гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Ж.Энхцоодол, дарга, тэргүүлэх аудитор Д.Анхбаяр нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2021 оны 03 дугаар сарын 05-ны өдрийн 01/97 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Нутаг дэвсгэрийн нийгэм эдийн засгийн хэтийн хөгжлийн бодлогыг орон нутгийн нөөц боломж, онцлог, улс, аймгийн бодлого чиглэлтэй уялдуулан боловсруулж, сумын нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага, ИТХ-ийн Тэргүүлэгчид төрийн гүйцэтгэх захиргааны байгууллага болох сумын Засаг даргыг бүрэн боловсрогдсон бодлогын зөвлөгөө дэмжлэгээр хангаж, тэдний үйл ажиллагааг явуулахад шуурхай үйлчилгээ үзүүлэхэд оршино.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

МУЗГ-ын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт, шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам” гэж заасны дагуу тайлант онд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам боловсруулж ажилласан байна.

Дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудиторос шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн хүлээн зөвшөөрөхүйц санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал гэж үнэлсэн.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдлийг “дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 2.0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт орлого 5,147,063.8 мянган төгрөгөөс 2.0 хувиар буюу 102,941.3 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 72,058.9 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тайлбар, үзүүлэлтүүд

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл өмнөх оноос 106.3 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Касст байгаа бэлэн мөнгө	1,831.9	-	(1,831.9)	(0.6)
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	274,894.3	570,889.2	295,994.9	100.6
Дүн	276,726.2	570,889.2	294,163.0	100.0

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 542,027.4 мянган төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд, 24,295.0 мянган төгрөг арилжааны банкны дансанд, 4,566.6 мянган төгрөг нэмэлт санхүүжилтийн дансанд байршиж байна.

3.5.2 Авлага

Авлага дансны үлдэгдэл өмнөх оноос 34.6 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №2 Авлагын үлдэгдэл

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	628.00	15,786.00	15,158.00	13.78
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага		237,630.80	237,630.80	215.99
Татвар, НДШ-ын авлага /ТӨҮГ/		183.47	183.47	0.17
Байгууллагаас авах авлага	51,875.70	39,298.52	(12,577.20)	(11.43)
Хувь хүмүүсээс авах авлага	265,035.05	134,660.57	(130,374.48)	(118.50)
Дүн	317,538.75	427,559.36	110,020.58	100.00

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Авлагын үлдэгдэлд олон жилийн насжилттай 4,000.0 мянган төгрөгийн дараах авлага байна. Үүнд:

- ✓ Ерөнхий боловсролын сургууль няраваас авах авлага 3,000.0 мянган төгрөг,
- ✓ Засаг даргын тамгын газрын ажиллагсадтай холбоотой 1,000.0 авлагын үлдэгдэл байна.

Эдгээр нь жижиг дунд үйлдвэрлэл хөгжихгүй, ажлын байр нэмэгдэхгүй, сангийн хөрөнгө багасах, зээлийн эргэлт удаашрах үр дагавартай байна.

3.5.6 Бараа материал

Бараа материалын үлдэгдэл өмнөх оноос 14.0 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №3. Бараа материалын үлдэгдэл

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Тусгай зориулалтын материал	18,692.19	18,143.87	(548.32)	(0.66)
Эм боох материал	-	115,845.58	115,845.58	139.77
Бэлэн бүтээгдэхүүн	7,258.48	907.71	(6,350.78)	(7.66)
Бичиг хэргийн материал	6,871.06	7,567.40	696.34	0.84
Аж ахуйн материал	111,391.49	109,543.88	(1,847.61)	(2.23)
Сэлбэг хэрэгсэл	4,311.40	-	(4,311.40)	(5.20)
Түлш, шатах тослох материал	11,721.11	12,927.46	1,206.35	1.46
Барилгын засварын материал	31,834.46	6,087.06	(25,747.40)	(31.06)
Хүнсний материал	26,013.74	12,172.41	(13,841.32)	(16.70)
Бусад хангамжийн материал	158,870.95	175,578.15	16,707.20	20.16
Биологийн хөрөнгө	-	1,075.36	1,075.36	1.30
Дүн	376,964.88	459,848.86	82,883.98	100.00

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Бараа материалын үлдэгдэлд тайлант оны эцэст худалдан авсан 135,530.83 мянган төгрөгийн тусгай зориулалтын материал, бичиг хэргийн материал, эм боох материал, түлш, шатах тослох материал, бусад хангамжийн материал, биологийн хөрөнгийг тухайн төсвийн хэмнэлтийн горимд ажиллаж төсөв үлдсэн шалтгаанаар нөөцөлсөн.

3.5.7 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл өмнөх оноос 25.6 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №4. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Барилга, байгууламж, орон сууц	11,283,234.86	16,045,994.55	4,762,759.68	39.10
Хуримтлагдсан элэгдэл	(5,245,484.29)	(6,053,341.51)	(807,857.22)	(73.21)
Авто-тээврийн хэрэгсэл	209,490.00	431,139.43	221,649.43	10.16
Хуримтлагдсан элэгдэл	(120,975.56)	(151,064.88)	(30,089.33)	(7.75)
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	597,847.52	1,132,310.35	534,462.83	64.06
Хуримтлагдсан элэгдэл	(220,162.33)	(474,788.63)	(254,626.30)	(18.42)
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	300,285.30	350,770.63	50,485.33	17.40
Хуримтлагдсан элэгдэл	(111,656.65)	(163,083.34)	(51,426.69)	(6.73)
Зам, гүүрийн байгууламж	564,774.70	564,774.70	-	79.33
Хуримтлагдсан элэгдэл	(43,444.21)	(86,888.41)	(43,444.21)	(13.82)
Бусад үндсэн хөрөнгө	2,393,440.07	407,229.46	(1,986,210.61)	13.88
Хуримтлагдсан элэгдэл	(218,147.20)	(177,856.07)	40,291.13	(6.90)
Дуусаагүй барилга, байгууламж	2,390.00	2,390.00	-	-
Ном	87,647.52	93,433.40	5,785.88	0.03
Програм хангамж	3,665.00	9,500.00	5,835.00	3.61
Хуримтлагдсан элэгдэл	(311.04)	(1,456.29)	(1,145.25)	(0.31)
Бусад биет бус хөрөнгө	214,814.40	248,380.40	33,566.00	-
Дүн	9,697,408.09	12,177,443.77	2,480,035.69	100.00

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 365,808.9 мянга, балансаас балансад шилжүүлэн авсан 4,296,399.0 мянга, шилжүүлсэн авсан бүтцийн өөрчлөлтөөр 59,879.9 мянга, бусад 871,192.2 мянга, хандиваар авсан 357,100.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн, акталсан 51,216.2 мянга, шилжүүлсэн 2,223,432.7 мянга, шилжүүлсэн бүтцийн өөрчлөлтөөр 47,397.9 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна.

3.5.8 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл өмнөх оноос 2,072.0 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №5. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

(мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
Богино хугацаат өр төлбөр дүн	791.87	16,408.10	15,616.23	100.00
Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	1,274.94	1,274.94	8.16
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	-	12,609.81	12,609.81	80.75
Байгууллагад төлөх өглөг	121.74	300.00	178.27	1.14
Татварын өглөг /ТӨҮГ/	670.13	634.79	(35.35)	(0.23)
Дансны өглөг /ТӨҮГ/	-	1,588.56	1,588.56	10.17
Нийт дүн	791.87	16,408.10	15,616.23	100.00

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд Эрүүл мэндийн төв 12,909.8 мянга, Илчит хутаг ОНӨААТҮГ 2,222.4 мянга, Ерөнхий боловсролын сургуулийн 561.0 мянга, Соёлын төв 713.9 мянган төгрөгийн өглөг байна.

3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 27.6 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №6. Засгийн газрын хувь оролцоо (мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт/+, бууралт -/	Дүнд эзлэх хувь
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	6,576,839.02	6,576,839.02	-	-
Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	-	743,295.18	743,295.18	25.18
Хуримтлагдсан үр дүн	1,011,880.72	2,756,639.69	1,744,758.97	59.11
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	3,079,126.36	3,542,559.17	463,432.82	15.70
Дүн	10,667,846.09	13,619,333.06	2,951,486.97	100.00

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 2,951,486.9 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант хугацааны үр дүн, үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт данс буурснаас шалтгаалжээ.

3.5.10 Орлогын данс

Хутаг-Өндөр сумын ИТХ-ын “2021 оны төсөвт өөрчлөлт оруулах тухай” 2021 оны 04/05 дугаар хуралдааны тогтоолоор батлагдсан урсгал орлогыг 6.4 хувиар давуулан биелүүлсэн байна.

Хүснэгт № 7. Сумын төсвийн орлого (мянган төгрөг)

№	Үзүүлэлт	төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Хэтрэлт +, хэмнэлт-	хувь
1	Урсгал орлого	406,622.75	513,037.24	106,414.49	126.17
2	Татварын орлого	324,794.35	379,506.59	54,712.24	116.85
2.1	Орлогын албан татвар	82,500.00	103,931.00	21,431.00	125.98
	Үйл ажиллагааны орлого	43,500.00	48,114.00	4,614.00	110.61
	Хөрөнгийн орлого	29,000.00	42,027.00	13,027.00	144.92
	Шууд бус орлого	10,000.00	13,790.00	3,790.00	137.90
2.2	Хөрөнгийн албан татвар	5,280.00	7,368.00	2,088.00	139.55
	Бууны албан татвар	5,280.00	7,368.00	2,088.00	139.55
	Малд ногдуулах албан татвар	-	151,430.00	151,430.00	-
2.3	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	34,911.60	33,192.10	(1,719.50)	95.07
	Улсын тэмдэгтийн хураамж	7,000.00	9,724.00	2,724.00	138.91
	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	7,000.00	1,562.00	(5,438.00)	22.31
	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	6,600.00	7,635.60	1,035.60	115.69
	Газрын төлбөр	14,311.60	14,270.50	(41.10)	99.71
	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	202,102.75	235,015.49	32,912.74	116.29
	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	118,140.00	150,649.00	32,509.00	127.52
	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	1,000.00	1,070.00	70.00	107.00
	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	2,500.00	2,833.74	333.74	113.35
	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр	80,462.75	80,462.75	-	100.00
3	Татварын бус орлого	81,828.40	133,530.65	51,702.25	163.18

3.1	Торгуулийн орлого	56,378.90	99,464.29	43,085.39	176.42
3.2	ТБӨОрлого	25,449.50	34,066.36	8,616.86	133.86

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Зарим нэр төрлийн орлогын төлөвлөгөө биелэхэд дараах хүчин зүйлс нөлөөлсөн байна. Үүнд:

- Бууны албан татвар, Улсын тэмдэгтийн хураамж өмнөх оны дутуу төлөлтүүд болон галт зэвсэгийн бүртгэл тооллого хийгдсэн, Иргэдийн авах үйлилгээ нэмэгдсэн,
- Ойн нөөц ашигласны төлбөр Байгаль орчны газраас ирүүлж байгаа модны хуваарь өөрчлөгдсөн, талбай тусгаарлалтын үнэ өөрчлөгдсөн,
- 2021 оны 01 дүгээр сарын 25-ны өдрийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралдааны 3/03 тоот тогтоолоор малын тоо, толгойн албан татварын хувь хэмжээг 2021 оны төсөв батлагдсанаас хойш Хууль зүйн яамаар хянуулан хуулийн нэгдсэн мэдээллийн санд бүртгүүлсэнээс үүдэж орлогын төлөвлөгөөг батлаагүйтэй тус тус холбоотой байна.

Харин зарим нэр төрлийн орлогын төлөвлөгөө тасарсан нь дараах шалтгаантай байна. Үүнд:

- Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласаны төлбөр нь 22 хувийн гүйцэтгэлтэй буюу 5438,0 мянган төгрөгөөр тасарсан нь улс орон даяар хөл хорио тогтоон бүтээн байгуулалтын ажил хийгдээгүй, улирал нь өнгөрсөнтэй холбоотой байна.

3.6 Төсвийн гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Хутаг-Өндөр сумын ИТХ-ын хуралдааны тогтоолд төсөвт байгууллагын өөрийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас, гүйцэтгэлээр 294.0 мянган төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн байна.

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Засаг даргын тамгын газар	635.0	600.0	(35.0)	2.7
Соёлын төв	1,768.4	500.0	(1,268.4)	97.3
ДҮН	2,403.4	1,300.0	(1,303.4)	100.0

Эх сурвалж: Хутаг-Өндөр сумын Засаг даргын 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 4,743,732.1 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 4,743,732.1 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 4,743,732.1 мянган төгрөгөөр өөрчлөлт оруулаагүй баталсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 8 хөтөлбөрт зориулан 4,743,732.1 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 4,087,861.8 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, 230,306.5 мянган төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 156,157.3 мянган төгрөгийг эргэн төлөгдөх зээлд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 2,855,683.0 мянган төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс, 1,309,213.2 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 99,606.7 мянган төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 66,374.0 мянган төгрөгийг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас, 190,881.2 мянган

төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос, 223,363.6 мянган төгрөгийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр 2,855,683.0 мянган төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс, 1,444,163.2 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 99,606.7 мянган төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 28,432.4 мянган төгрөгийг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас нийт 4,654,520.4 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг авч, эрүүл мэндийн даатгалын 37,941.6 мянган төгрөгийг дутуу олгосон байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 4,405,954.3 мянган төгрөг буюу 92.9 хувьтай байгаа дараах хүчин зүйлсээс шалтгаалсан байна. Үүнд:

- Урсгал зардлын гүйцэтгэлийн материаллаг дүнтэй зардлуудын дутуу зарцуулсан нь Ковид-19 цар тахал, малын гоц халдварт өвчин гарсантай холбоотой хөл хорио тогтоож томилолтын болон бараа үйлчилгээний бусад зардал хэмнэгдсэн байна.
- Урсгал санхүүжилтээс дутуу зарцуулсан 24,738.6 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт, 54,556.9 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Хандив тусламжаар 3,449.2 мянга, Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 39,691.2 мянга, дээд шатны төсвийн захирагчаас 574.945.3 мянга, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 68,010.8 мянга, нийт 686,096.5 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс цалин болон нэмэгдэл урамшуулалд 104,638.8 мянга, хангамж болон бараа материалын зардалд 8,815.4 мянга, нормативт зардал 189,696.5 мянга, эд хогшил, урсгал засварын зардалд 66,274.1 мянга, томилолт зочны зардалд 960.0 мянга, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардалд 12,300.0 мянга, бараа үйлчилгээний бусад зардалд 177,919.8 мянга, АО-оос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулалд 100,450.0 мянган төгрөгийг зарцуулж, үлдэгдэл 43.7 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

3.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд мэдээлбэл зохих 153 мэдээллээс 141 мэдээллийг хугацаанд нь, 2 мэдээллийн хугацаа болоогүй, 12 мэдээллийг хугацаа хоцроож, байршуулсан байна. Тухайлбал:

- ✓ Орон нутгийн хөгжлийн сангийн төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн төсвийн хөтөлбөр, зориулалтын батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, хэтрэлт хэмнэлтийн шалтгаан тайлбар, улсын төсөв болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл 6 сар, 2-р улирал, засгийн газрын болон орон нутгийн тусгай сангийн орлого, зарлага, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө, гүйцэтгэл 6 сарын мэдээлэл,
- ✓ Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл, концессын зүйлийн жагсаалт, гүйцэтгэлийг 6 сарын мэдээлэл,
- ✓ Бонд, зээл, өрийн бичиг, баталгаа, түүнтэй адилтгах санхүүгийн бусад хэрэгсэл, төрийн хувийн хэвшлийн түншлэлийн гэрээ, концесс, төсөв, өмч, хөрөнгө, мөнгө зарцуулах, өр, авлага үүсгэсэн аливаа шийдвэрийн 11 сарын мэдээлэл, аудитын тайлан, дүгнэлт, зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний бүтэн жилийн мэдээлэл.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 "тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх", 6 дугаар зүйлийн 6.1.1 "тухайн жилийн төсөв, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө, орон нутгийн хөгжлийн сангийн төлөвлөлтийг жил бүрийн 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн дотор", 6.4.4 "таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий худалдан авсан бараа, ажил үйлчилгээний нэр, санхүүжилтийн хэмжээ, нийлүүлэгчийн нэр, хаяг"д заасантай тус тус нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн төвлөрүүлэн зөрчлийг арилгах 3 зөвлөмж хүргүүлсэн ба хэрэгжилт дараах байдалтай байна.

Хүснэгт 3 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт (мянган төгрөг)

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Биелэгдээгүй		Хэрэгжилтийн хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Зөвлөмж	3	-	3	-	-	-	100.0
Нийт	3	-	3	-	-	-	100.0

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа 7 төсвийн байгууллага, 1 орон нутгийн өмчит аж ахуйн нэгж, 4 тусгайн сангийн нийт 12 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 7 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 4 байгууллага түүврээр хамрагдсан байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй” 6, “Хязгаарлалттай” 1 /Илчит хутаг ОНӨААТҮГ/ дүгнэлт өгсөн байна.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 5,890,281.3 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 4,866,913.8 мянган төгрөгийн 26 алдааг аудитын явцад залруулж, 36,424.3 мянган төгрөгийн 9 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 827,349.3 мянган төгрөгийн 22 зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлж, 261,031.1 мянган төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 22 зөвлөмжийг хүргүүлээ.

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Үндсэн хөрөнгө эзэмшилдээ байгаа элэгдэл хорогдлын шимтгэлээрээ анхны үнийг нөхсөн хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа болон үнийг шинэчлэн тогтоох шаардлагатай байна. Үлдэх өртөг тэг үлдэгдэлтэй ашиглалтын хугацаа бүрэн дууссан хөрөнгөнд нэмж элэгдлийн зардал байгуулагдахгүйгээс тухай тайлант хугацааны элэгдлийн зардал үнэн зөв илэрхийлэгдэхгүй дутуу тайлагнагдаж байна.

Нэмэлт санхүүжилтийн данс болон үндсэн үйл ажиллагааны зориулалтаас бусад арга хэмжээний зардлыг зарцуулахдаа зардлын эдийн засгийн ангиллаар зарцуулахаар зарцуулалтын эрх олгоогүйгээс шалтгаалж, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зардал, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн тодруулга тайлангийн дүнтэй зөрүүтэй илэрхийлэгдэж байнгаг авч үзэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

3.11 Аудитын гол асуудал

Тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад тусгай сангийн дансны бичилтийг НББББ-ыг мөрдөөгүй, авлагыг хугацаагаар нь богино болон урт хугацаат авлагаар ангилж, санхүүгийн тайланг үнэн зөв илэрхийлээгүйгээс бодитой мэдээллээр хэрэглэгчдийг хангаж чадахгүй эрсдэл үүсч байна.

3.12 САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТААР ШАЛГАСАН НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН АСУУДАЛ

Нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийсэн бөгөөд нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгаж тусгасан.

3.13 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Аудитаар нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн дараах дүгнэлтийг гаргаж баталгаажуулав. Үүнд:

- ✚ Мэдээллийн технологийн аюулгүй байдал, санхүүгийн программд нэвтрэх эрхийн хязгаарлалтын талаар албан ёсны шийдвэр гаргаж баталгаажуулаагүй нь мэдээллийн ил тод байдал ба мэдээлэл авах эрхийн тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй,
- ✚ Дотоод хяналтын журам боловсруулж мөрдөөгүй, санхүүгийн үйл ажиллагаа, өмч хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалтад тавих дотоод хяналт хангалтгүй нь дотоод хяналтын талаарх Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолын холбогдох заалттай нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 498,532.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 175,711.9 мянган төгрөгийн алдааг залруулж, 320,822.1 мянган төгрөгийн зөрчилд 3 албан шаардлага хүргүүлж, 2 зөвлөмж өгсөн.

4.1 Залруулсан алдаа

4.1.1 Төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд орон нутгийн хөгжлийн санд 175,711.9 мянган төгрөгийг Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд санхүүжүүлэх эх үүсвэр, зардлын гүйцэтгэлийг тайлагнаагүй, мөнгөн хөрөнгийн эхний, эцсийн үлдэгдэлийг тайлагнасан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 "үнэн зөв байх" гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй байна.

4.2 Төлбөрийн акт

Аудитаар төлбөрийн акт тогтоогоогүй болно.

4.3 Албан шаардлага

4.3.1 Сум дундын ойн анги нормын хувцас зөөлөн эдлэлийн зардлаас ажилчдад подволк худалдан авсан байна. Энэ нь Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.4 дэхь заалтыг хэрэгжүүлээ, 5 сая төгрөгөөр дээш үнийн дүнтэй орлого, зарлагын 92,724.5 мянган төгрөгийн гүйлгээг мэдээлээгүйд зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргахгүй байх албан шаардлага хүргүүлээ.

4.3.2 Сум хөгжүүлэх сангийн гүйлгээг бүртгэхдээ цаг хугацааны дарааллаар зээлдэгчийн хүү, алданги, авлагыг тухай бүр нь бүртгэхгүй нийт дүнгээр нь дансны бичилт хийж бүртгэсэн байна. Энэ нь НББ-ийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.4, 5 дугаар зүйлийн 5.1.4 дэх заалт, Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалыг хэрэгжүүлээгүйд зөрчлийг арилгаж, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлээ.

4.3.3 Орон нутгийн хөгжлийн сангаар хийгдэх төсөл арга хэмжээг сумын ИТХ-аар баталсан боловч, төсөл арга хэмжээн дотор хөтөлбөр гэсэн нэршилээр задаргаагүй батлуулж сумын Засаг даргын захирамжаар зарцуулсан, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн гүйлгээг бүртгэхдээ цаг хугацааны дараалал болон арга хэмжээг санхүүжүүлсэн ажил гүйлгээ бүрээр журналд бүртгэхгүй бөөн дүнгээр нь дансны бичилт хийж бүртгэсэнд зөрчлийг арилгаж, таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлээ.

4.4 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Шилэн данстай холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

Шилэн дансны нэгдсэн системд 153 мэдээлэл байршуулахаас 12 мэдээллийг хугацаа хоцруулан байршуулсан байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

ТТЗ-ийн шилэн дансны мэдээлэл байршуулахдаа мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, ойлгомжтой, иж бүрэн, ач холбогдолтой, тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх зарчмуудыг баримталж эрх бүхий байгууллагаас хуулийн хэрэгжилтийг хангах талаар арга зүйн зөвлөгөө авч ажиллах.

2. Санхүүгийн тайлагналтай холбоотой асуудал

2.1. Илрүүлэлт:

2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсгийг хангаж ирүүлээгүй байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5 "Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан нь дараах бүрэлдэхүүн хэсэгтэй байна"-д заасантай нийцэхгүй байна.

2.2. Өгсөн зөвлөмж:

Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу нягтлан бодох бүртгэл хөтөлж, санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн иж бүрдлийг хуульд заасны дагуу гаргаж ирүүлэх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 09 дүгээр сарын 10-ний өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс							
				Залруулга		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
		Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Хутаг-Өндөр сумын Засаг дарга	6	498.532.0	1	175,711.9	-	-	3	322,820.1	2	0